

ODLUKE

ODLUKA KOMISIJE (EU) 2019/1037

od 23. svibnja 2016.

o mjerama SA.32184 – 2013/C (ex 2013/NN) i SA.32669 – 2013/C (ex 2013/NN) koje je provela Danska za kogeneracijska postrojenja i jednog dobavljača električne energije i koje utječu na tržište uravnoteženja

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2016) 3003)

(Vjerodostojan je samo tekst na danskom jeziku)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 108. stavak 2. prvi podstavak,

uzimajući u obzir Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru, a posebno njegov članak 62. stavak 1. točku (a),

nakon što je pozvala zainteresirane strane da dostave svoje primjedbe u skladu s prethodno navedenim odredbama ⁽¹⁾ i uzimajući u obzir njihove primjedbe,

budući da:

1. POSTUPAK

- (1) Komisija je elektroničkim putem 29. siječnja 2011. primila pritužbu poduzetnika Smørum Kraftvarme u kojoj se izražava zabrinutost u pogledu navodne nezakonite državne potpore dodijeljene poduzetniku DONG Energy. Ta je pritužba evidentirana pod brojem predmeta SA.32184.
- (2) Dopisom od 23. veljače 2011. Komisija je primila pritužbu od Udruženja za energiju uravnoteženja u Danskoj (dan. *Brancheforeningen for Regulerkraft I Danmark* – „BRD”) u kojoj se izražava zabrinutost u pogledu navodne nezakonite državne potpore dodijeljene decentraliziranim kogeneracijskim postrojenjima i poduzetniku DONG Energy. Ta je pritužba evidentirana pod brojem predmeta SA.32669.
- (3) Nakon daljnje korespondencije i ocjene pitanja koja su iznijeli podnositelji pritužbe Komisija je dopisom od 5. lipnja 2013. obavijestila Dansku da je u pogledu nekih navoda iz tih dviju pritužbi odlučila pokrenuti postupak utvrđen u članku 108. stavku 2. Ugovora („odluka o pokretanju postupka”).
- (4) Danska je 8. srpnja 2013. dostavila svoje primjedbe.
- (5) Komisijina odluka o pokretanju postupka objavljena je 8. kolovoza 2013. u *Službenom listu Europske unije* ⁽²⁾. Komisija je pozvala zainteresirane strane da dostave primjedbe.

⁽¹⁾ SL C 230, 8.8.2013., str. 23.

⁽²⁾ Vidjeti bilješku 1.

- (6) Komisija je 5. rujna 2013. i 10. ožujka 2014. primila primjedbe od BRD-a, a 9. rujna 2013. od poduzetnika DONG Energy. Od poduzetnika Smørum Kraftvarme nisu zaprimljene nikakve primjedbe. Komisija je primjedbe prosljedila Danskoj, koja je imala priliku dostaviti svoj odgovor. Danska je 17. ožujka 2014. i 9. prosinca 2014. poslala svoje primjedbe na očitovanja trećih strana.
- (7) Danska je usto 5. veljače 2015., 10. lipnja 2015. i 7. prosinca 2015. dostavila odgovore na daljnja pitanja Komisije.

2. DETALJAN OPIS MJERA

2.1 Kontekst

2.1.1. *Danski operator prijenosnog sustava za električnu energiju Energinet.dk*

- (8) Operator prijenosnog sustava u Danskoj jest poduzetnik Energinet.dk. Zakonom o poduzetniku Energinet.dk od tog se poduzetnika zahtijeva da obavlja djelatnosti upravljanja sustavom i prijenosa električne energije, koje uključuju djelovanje u svojstvu neovisnog operatora prijenosnog sustava. Odgovornost je poduzetnika Energinet.dk da jamči sigurnost opskrbe, a u okviru tog zadatka mora održavati tehničku kvalitetu i ravnotežu u međusobno povezanom sustavu opskrbe električnom energijom te osigurati dovoljan kapacitet za proizvodnju u sustavu.
- (9) Energinet.dk ustrojen je kao neovisno javno poduzeće na temelju Zakona o poduzetniku Energinet.dk. Ustrojen je kao zaseban pravni subjekt kojim upravlja nadzorni odbor. Danski ministar klime, energetike i graditeljstva imenuje osam od jedanaest članova nadzornog odbora, uključujući predsjednika. Ministar održava tromjesečne sastanke s nadzornim odborom i može prema potrebi sazivati dodatne sastanke. Od članova nadzornog odbora zahtijeva se da imenuju stručni izvršni odbor, koji upravlja svakodnevnim poslovanjem poduzetnika Energinet.dk. Energinet.dk upravlja vlastitim sredstvima za ulaganje i poslovanje.

2.1.2. *Dansko tržište električne energije i tržište pomoćnih usluga*

- (10) Na tržištima električne energije sudionici na tržištu mogu slobodno trgovati energijom prije trenutka u kojem se električna energija mora proizvesti ili potrošiti („stvarno vrijeme”). „Tržište za dan unaprijed” odnosi se na tržište na kojem se električnom energijom trguje jedan dan prije trenutka u kojem se predmetna električna energija mora isporučiti ili potrošiti. „Unutardnevno tržište” odnosi se na tržište na kojem se električnom energijom trguje u vremenu od jednog dana do jednog sata prije trenutka u kojem se predmetna električna energija mora isporučiti ili potrošiti. Kad unutardnevno trgovanje završi, što je poznato kao „vrijeme zatvaranja” (u Danskoj je to jedan sat prije stvarnog vremena), operator prijenosnog sustava preuzima kontrolu nad tržištem kako bi osigurao uravnoteženost ponude i potražnje na tržištu električne energije i stabilnost sustava. U Danskoj se taj vremenski okvir nakon vremena zatvaranja naziva tržištem uravnoteženja.
- (11) Kako bi pomogli uravnotežiti sustav na tržištu uravnoteženja, operatori prijenosnih sustava kupuju pomoćne usluge. U Danskoj Energinet.dk kupuje te usluge unaprijed putem ugovora o kojima se pojedinačno pregovaralo i putem dražbi, na tržištu poznatom kao tržište pričuva. Pomoćne usluge kupuje i na tržištu uravnoteženja.
- (12) Na tržištu pričuva Energinet.dk sklapa ugovore o pričuvama, kojima se predviđaju plaćanja operatorima u zamjenu za njihovu raspoloživost za isporuku električne energije na zahtjev. Operatori koji su stranke u tim ugovorima isto tako imaju obvezu davati ponude na tržištu uravnoteženja.
- (13) Na tržištu uravnoteženja Energinet.dk može od operatora koji su već potpisali ugovore o pričuvama i od drugih sudionika koji dobrovoljno dostavljaju ponude zatražiti da povećaju ili smanje svoju proizvodnju električne energije.
- (14) Mreža za prijenos električne energije u Danskoj podijeljena je na dva područja: zapadni dio Danske („DK1”) i istočni dio Danske („DK2”). Prijenosna mreža na području DK1 povezana je s prijenosnim mrežama u Njemačkoj, Norveškoj i Švedskoj. Prijenosna mreža na području DK2 povezana je s prijenosnim mrežama u Njemačkoj i Švedskoj. Poveznica između područja DK1 i DK2 prvi je put uspostavljena 2010. u obliku poveznice kapaciteta 600 MW preko tjesnaca Veliki Belt.

2.1.3. Ugovor o pričuвної električnoj energiji koji su sklopili Energinet.dk i DONG Energy

- (15) Energinet.dk 21. prosinca 2010. potpisao je petogodišnji ugovor s poduzetnikom DONG Energy o pomoćnim uslugama koje bi potonji poduzetnik trebao pružati na području DK2. Ugovor je sklopljen na razdoblje od siječnja 2011. do kraja 2015. te se odnosio na 300 MW brzih pričuva (koje su se morale isporučiti u roku od 15 minuta od primitka zahtjeva poduzetnika Energinet.dk) i 375 MW sporih pričuva (koje su se morale isporučiti u roku od najviše dva sata od primitka zahtjeva) koje su trebale osigurati elektrane Kyndby i Masnedø poduzetnika DONG Energy.
- (16) Ugovor je sadržavao fiksne stavke troškova kako bi se osiguralo da Energinet.dk može pristupiti uslugama za upotrebu na tržištu uravnoteženja i naknade za korištenje za sve usluge koje su doista zatražene i isporučene. Najviša godišnja cijena koja se mogla platiti poduzetniku DONG Energy iznosila je 191 milijun DKK, iz čega proizlazi iznos od 955 milijuna DKK (približno 128 milijuna EUR) za petogodišnje trajanje ugovora.
- (17) Ugovor je zatim 8. veljače 2013. izmijenjen kako bi se poduzetniku DONG Energy nadoknadila promjena poreza na dušikove okside (NO_x) u Danskoj, zbog koje su se povećali njegovi troškovi pružanja ugovorenih usluga. Na temelju poreza koji je bio na snazi u trenutku uvođenja izmjene fiksna stavka plaćanja u ugovoru povećala se za 827 000 DKK godišnje za razdoblje od 1. siječnja 2013. do 31. prosinca 2015. To je značilo dodatan ukupni trošak za Energinet.dk u iznosu od približno 332 000 EUR.

2.1.4. Uspostava pričuvnog kapaciteta poveznice preko Velikog Belta za pomoćne usluge

- (18) Dio kapaciteta poveznice preko Velikog Belta za prijenos električne energije od 600 MW ili cijeli taj kapacitet mogao se dodijeliti za potrebe komercijalne trgovine električnom energijom između područja DK1 i DK2 ili se mogao staviti u pričuve koje bi poduzetniku Energinet.dk omogućile prijenos električne energije koju su isporučili pružatelji pomoćnih usluga između područja DK1 i DK2.
- (19) Prije sklapanja ugovora s poduzetnikom DONG Energy Energinet.dk izračunao je da njegove ukupne potrebe za ugovorenim pričuvnim električnom energijom iznose 600 MW na području DK1 i 600 MW na području DK2. Prije izgradnje poveznice preko Velikog Belta Energinet.dk morao je na lokalnoj razini sklapati ugovore o pričuвної električnoj energiji za pričuvene kapacitete od 600 MW na području DK1 i na području DK2.
- (20) Ekonomska opravdanost izgradnje poveznice preko Velikog Belta dijelom se sastojala od toga što se ugovoreni pričuveni kapacitet, nakon što je poveznica krenula s radom, mogao dijeliti između područja DK1 i DK2, čime se umanjio ukupan pričuveni kapacitet električne energije koji je Energinet.dk trebao kupiti. Tijelo Energitisynet (dansko regulatorno tijelo za energetiku) u srpnju 2010. odobrilo je program kojim je poduzetniku Energinet.dk omogućeno da uspostavi pričuveni kapacitet poveznice preko Velikog Belta za prijenos usluga iz ugovora o pričuvama s područja DK1 (na kojem je poduzetnik DONG Energy pružao pomoćne usluge na temelju ugovora) na područje DK2. To je omogućilo poduzetniku Energinet.dk da smanji opseg usluga iz ugovora o pričuvama potrebnih na području DK1 sa 600 MW na 300 MW.
- (21) Općenito, električna energija prenosi se poveznicom preko Velikog Belta s područja s najnižom cijenom na područje s najvišom cijenom. Na temelju programa koji je odobrilo tijelo Energitisynet:
- (a) ako je sklapanje transakcije za dan unaprijed podrazumijevalo prijenos manje od 300 MW električne energije s područja DK2 na područje DK1, kapacitet od 300 MW „stavio bi se u pričuve“ za prijenos s područja DK2 na područje DK1 i ne bi bio raspoloživ za sudionike na tržištu za unutardnevno trgovanje;
- (b) ako je sklapanje transakcije za dan unaprijed podrazumijevalo prijenos više od 300 MW električne energije s područja DK2 na područje DK1, sav bi se preostali kapacitet stavio u pričuve za prijenos s područja DK2 na područje DK1.
- (22) Tijelo Energitisynet 30. listopada 2012. odlučilo je ukinuti program uspostave pričuvnog kapaciteta opisan u uvodnim izjavama 20. i 21. s učinkom od 1. siječnja 2013.

2.1.5. Državna potpora za kombiniranu proizvodnju toplinske i električne energije u Danskoj (mjera N 602/2004)

- (23) Komisija je 9. studenoga 2005. odobrila šest mjera državne potpore u Danskoj povezanih s potporom proizvodnji energije iz energije vjetra, proizvodnji energije iz obnovljivih izvora energije koji nisu energija vjetra i proizvodnji energije u kogeneracijskim postrojenjima te ih je proglasila spojivima s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora. Odluka je evidentirana pod referentnim brojem N602/2004 (COM(2005)3910, „Odluka N602/2004“).

- (24) Te se mjere mogu sažeti na sljedeći način:
- (a) vrlo mala kogeneracijska postrojenja (< 5 MW): i dalje imaju pravo primati fiksni iznos (trostupanjska tarifa), ali uz mogućnost prelaska na osnovni iznos (doplata);
 - (b) mala kogeneracijska postrojenja (< 10 MW): prijelazno razdoblje do kraja 2006. tijekom kojeg mogu nastaviti primati fiksni iznos (trostupanjska tarifa), a nakon toga moraju prijeći na osnovni iznos;
 - (c) velika kogeneracijska postrojenja (najmanje 10 MW): prijelazno razdoblje do kraja 2004. tijekom kojeg mogu nastaviti primati fiksni iznos (trostupanjska tarifa), a nakon toga moraju prijeći na osnovni iznos.
- (25) Danska je potvrdila da su sva kogeneracijska postrojenja koja su korisnici prijavljenih programa bila iznimno učinkovita te je dostavila izračun dodatnih troškova za oblik energije koji prima potporu, koji su se smatrali razumnima. U skladu s tim izračunima potporom bi se pokrilo najviše 87 % dodatnih troškova (za decentralizirana kogeneracijska postrojenja). Dostavljeni su i izračuni iz kojih je vidljivo da potpora ne bi premašila amortizaciju uvećanu za pravedni povrat kapitala.
- (26) Potpora je nakon toga odobrena na temelju Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2001. ⁽³⁾, posebno odjeljka E.3.3.1. Komisija je konkretno smatrala da se može nadoknaditi samo razlika između troškova proizvodnje predmetne ekološki prihvatljive energije i tržišne cijene predmetnog konvencionalnog oblika energije. Na temelju dostavljenih informacija Komisija je u odluci N602/2004 zaključila da korisnici ne bi primili prekomjernu naknadu.

2.2. Navodna potpora

- (27) Podnositelji pritužbe iznijeli su dva glavna navoda:
- (a) promjene pravila o nabavi pričuvnih kapaciteta u Danskoj, odnosno prelazak s dražbi na tržištu pričuva za mjesec unaprijed na dražbe na tržištu pričuva za dan unaprijed, dovele su do plaćanja prekomjerne naknade decentraliziranim kogeneracijskim postrojenjima u okviru postojećih dogovora o državnoj potpori (odobrenih odlukom N602/2004). Promjena je značila da su od veljače 2007. decentralizirana kogeneracijska postrojenja imala pristup dodatnom priljevu prihoda koji se nije očekivao u trenutku kad je državna potpora izvorno odobrena. To je zato što jedan dan prije isporuke decentralizirana kogeneracijska postrojenja mogu točno predvidjeti kapacitet koji će imati na raspolaganju za pružanje usluga pričuvnog kapaciteta. Stoga su, nakon što je uvedena ta promjena u pogledu dražbi na tržištu pričuva, decentralizirana kogeneracijska postrojenja mogla sudjelovati na tržištu u znatno većoj mjeri no što je to bilo moguće kad se nabava na tržištu pričuva obavljala mjesec dana unaprijed. BRD je tvrdio da je to dovelo do prekomjernih naknada za decentralizirana kogeneracijska postrojenja;
 - (b) poduzetnik DONG Energy navodno je primio državnu potporu na temelju petogodišnjeg ugovora o pomoćnim uslugama sklopljenog 2010. s poduzetnikom Energinet.dk. Za ugovor nije raspisan javni natječaj i on navodno nije sklopljen u skladu s tržišnim uvjetima, zbog čega je na temelju njega nastala prednost za DONG Energy. Zbog uspostave unutardnevnog pričuvnog kapaciteta radi prijenosa pričuvene električne energije poveznicom preko Velikog Belta s područja DK2 na područje DK1 navodno je nastala prednost za DONG Energy. Podnositelj pritužbe tvrdio je da je Energinet.dk danski operator u stopostotnom vlasništvu države i pod nadzorom države, zbog čega su njegovi postupci pripisivi državi.

2.3. Odluka Komisije o pokretanju službenog istražnog postupka

- (28) Komisija je u svojoj odluci o pokretanju postupka na temelju informacija i izračuna koje je dostavila Danska i koji su sadržavali prihode decentraliziranih kogeneracijskih postrojenja od prodaje pomoćnih usluga zaključila da decentralizirana kogeneracijska postrojenja nisu primala prekomjernu naknadu za svoja ulaganja u kapacitete za proizvodnju kombinirane toplinske i električne energije te da je potpora decentraliziranim kogeneracijskim postrojenjima odobrena na temelju odluke N602/2004 i dalje spojiva. Stoga taj dio pritužbi nije bio dio službenog istražnog postupka.
- (29) Međutim, u odluci o pokretanju postupka Komisija je izrazila sumnje u pogledu mogućeg dodjeljivanja potpore poduzetniku DONG Energy, uključujući sumnje u pogledu potencijalne spojivosti takve potpore s unutarnjim tržištem. Kad je riječ o postojanju i spojivosti državne potpore, istražni postupak Komisije bio je ograničen na sljedeća pitanja:
- (a) je li postupanje poduzetnika Energinet.dk u pogledu potpisivanja ugovora o pomoćnim uslugama s poduzetnikom DONG Energy bilo pripisivo državi;

⁽³⁾ SL C 37, 3.2.2001., str. 3.

- (b) je li na temelju ugovora o pomoćnim uslugama koji su sklopili Energinet.dk i DONG Energy nastala prednost za DONG Energy;
- (c) u slučaju postojanja državne potpore, je li riječ o spojivoj državnoj potpori.

3. PRIMJEDBE ZAINTERESIRANIH STRANA

3.1. Primjedbe udruženja BRD

- (30) BRD je naveo da u danskom zakonodavstvu nisu predviđene smjernice za Energinet.dk kad je riječ o nabavi pričuvene električne energije. Međutim, BRD je tvrdio da se, s obzirom na to da se zakonodavstvom zahtijeva da Danska agencija za energetiku (DEA) prati i odobrava opće planove poslovanja poduzetnika Energinet.dk, može smatrati da je DEA odobrila ugovor s poduzetnikom DONG Energy.
- (31) BRD je tvrdio i da iz sljedećih činjenica proizlazi da su druga tijela sudjelovala u postupku odlučivanja poduzetnika Energinet.dk:
 - (a) Energinet.dk 2006. javno je objavio da planira uspostaviti konkurentno tržište na području DK2, ali taj plan nije proveden;
 - (b) ugovor koji su sklopili DONG Energy i Energinet.dk sadržavao je klauzule kojima je financijski položaj poduzetnika DONG Energy zaštićen od kasnijih izmjena ugovora koje bi provela DEA.
- (32) BRD je iznio sljedeće argumente u korist tvrdnje da je, na temelju ugovora, Energinet.dk poduzetniku DONG Energy platio višu cijenu od tržišne:
 - (a) u okviru parlamentarnog pitanja u travnju 2011. ministar klime i energetike izjavio je da je prosječna cijena plaćena poduzetniku DONG Energy za pričuveni kapacitet od 675 MW iznosila 22 716 DKK/MW mjesečno, u odnosu na prosječnu cijenu pričuvene električne energije za kratkoročnu isporuku na području DK1 od 8 850 DKK/MW mjesečno;
 - (b) prosječna je cijena zapravo bila viša od one koju je ministar naveo u svojem odgovoru jer u izračunu nije uzeta u obzir činjenica da je 75 MW od ugovorenog kapaciteta od 675 MW izuzeto od obveze isporuke na razdoblje od jedne godine zbog razloga povezanih s održavanjem. To znači da je tijekom razdoblja od pet godina zapravo kupljeno samo 660 MW;
 - (c) ako poduzetnik DONG Energy nije mogao ili nije htio na zahtjev isporučiti ugovoreni kapacitet, Energinet.dk morao je nabavljati kapacitete iz drugih izvora. Kazne za izostanak isporuke utvrđene u ugovoru možda nisu bile dovoljne da bi se pokrili dodatni troškovi nastali za Energinet.dk pri nabavi alternativnih kapaciteta;
 - (d) na temelju troška uspostave pričuva na području DK1, 300 MW brzih pričuva moglo se na području DK2 isporučiti s pomoću nove opreme u vrijednosti od 750 milijuna DKK ili prijenosom opreme s područja DK1 za 450 milijuna DKK. Obje su opcije povoljnije od ukupnog iznosa od 920 milijuna DKK za koji je ministar u svojem odgovoru na parlamentarno pitanje u travnju 2011. naveo da bi se platio poduzetniku DONG Energy na temelju petogodišnjeg ugovora;
 - (e) barem dio pričuvnog kapaciteta potrebnog na području DK2 trebao se nabaviti na području DK1 (čime bi se iskoristila mogućnost dijeljenja pričuva poveznicom preko Velikog Belta između područja DK1 i područja DK2). BRD je tvrdio da je ugovor s poduzetnikom DONG Energy povezan s uspostavom pričuvnog kapaciteta poveznice preko Velikog Belta kako bi se omogućio prijenos pomoćnih usluga samo s područja DK2 na područje DK1. Planovi za uspostavu tog pričuvnog kapaciteta bili su dio prvotnog zahtjeva za izgradnju poveznice preko Velikog Belta (koji je ministar prometa i energije odobrio 2007.);
 - (f) BRD je objasnio da će, iako je tijelo Energitilsynet ukinulo program uspostave pričuvnog kapaciteta poveznice preko Velikog Belta s učinkom od 1. siječnja 2013., ugovor s poduzetnikom DONG Energy ostati na snazi do 2015.
- (33) BRD je naveo i da se ne slaže s Komisijinim zaključkom iz odluke o pokretanju postupka da je potpora decentraliziranim kogeneracijskim postrojenjima spojiva s unutarnjim tržištem te je ponovio svoje stajalište da decentralizirana kogeneracijska postrojenja primaju previsoku naknadu.

3.2. Primjedbe poduzetnika DONG Energy

- (34) Poduzetnik DONG Energy tvrdio je da naknada koju na temelju petogodišnjeg ugovora prima za pomoćne usluge na području DK2 odgovara uobičajenoj tržišnoj cijeni, koja odražava njegove troškove pružanja ugovorenih usluga, uključujući razuman povrat na vlasnički kapital.
- (35) DONG Energy dostavio je informacije o cijenama pomoćnih usluga u Ujedinjenoj Kraljevini i Irskoj i tvrdio kako su one znatno više od iznosa od 313 000 DKK/MW, koji je taj poduzetnik naveo kao godišnju cijenu za 2013. koju je trebao primiti na temelju petogodišnjeg ugovora.
- (36) DONG Energy tvrdio je i da je iznos od 313 000 DKK/MW koji mu je 2013. plaćen na temelju trenutnog ugovora bio niži od cijena koje je Energinet.dk u prošlosti plaćao za pomoćne usluge na području DK1. U prilog tomu DONG Energy dostavio je informacije o cijenama pričuvene električne energije na području DK1 za 2007. DONG Energy tvrdio je da je cijena iz 2007. za pričuvenu električnu energiju na području DK1 iznosila 324 000 DKK/MW godišnje (cijene su 2013. podvrgnute inflaciji po stopi od 2 % godišnje; prema navodima Danskog zavoda za statistiku neto inflacija u Danskoj iznosila je u prosjeku 2,2 % godišnje u razdoblju od 2007. do 2013.).

4. PRIMJEDBE DANSKE

- (37) Danska je tvrdila da postupci poduzetnika Energinet.dk nisu pripisivi državi zbog sljedećih razloga:
 - (a) Energinet.dk neovisno je javno poduzeće odgovorno za sigurnost opskrbe, uključujući održavanje ravnoteže sustava i osiguravanje dostatnog proizvodnog kapaciteta u sustavu;
 - (b) u zakonodavstvu nisu utvrđeni nikakvi zahtjevi u pogledu potpisivanja ili sadržaja ugovora koje Energinet.dk odluči sklopiti kako bi izvršavao svoje odgovornosti. Energinet.dk može slobodno potpisivati te ugovore bez odobrenja ministra klime, energetike i graditeljstva i ne mora ga obavijestiti o sklapanju tih ugovora. U pregovorima koje su Energinet.dk i DONG Energy vodili prije potpisivanja ugovora nije sudjelovao nijedan predstavnik ministarstva niti je ministarstvo bilo uključeno u uspostavu okvira za pregovore, uključujući određivanje cijena. Energinet.dk nije obavijestio ministra o sadržaju pregovora niti su mu konačni ugovorni uvjeti dani na odobrenje ili očitovanje;
 - (c) ministar je ovlašten donositi odluke o svim aspektima poslovanja poduzetnika Energinet.dk. Međutim, ministar nikad nije iskoristio tu ovlast u pogledu konkretnih ugovora o pričuвної električnoj energiji koje je sklapao Energinet.dk, uključujući ugovor s poduzetnikom DONG Energy;
 - (d) Energinet.dk nije ni na koji drugi način uključivao Dansku niti je od države primio upute povezane sa sklapanjem ugovora s poduzetnikom DONG Energy.
- (38) Danska je tvrdila da iz ugovora koji je Energinet.dk sklopio s poduzetnikom DONG Energy nije proizašla prednost za DONG Energy koja bi se mogla smatrati potporom u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora te je u pogledu tog dijela istražnog postupka dostavila primjedbe poduzetnika Energinet.dk, u kojima je navedeno sljedeće:
 - (a) u skladu sa sporazumom o upravljanju nordijskim sustavom poduzetnik Energinet.dk obavezan je u svakoj zoni (DK1 i DK2) raspolagati pričuvama dovoljnim za pokrivanje kapaciteta koji bi bio potreban kad bi najveće postrojenje u toj zoni prestalo raditi. Jedini operator koji je mogao isporučiti dovoljan pričuveni kapacitet (600 MW) na području DK2 bio je DONG Energy. Svi ostali potencijalni dobavljači zajedno ne bi mogli osigurati dovoljan pričuveni kapacitet kojim bi se izbjegla potreba za potpisivanjem ugovora s poduzetnikom DONG Energy;
 - (b) budući da je većina troškova koje je snosio poduzetnik DONG Energy za opskrbu pričuvnim kapacitetom bila povezana s troškovima držanja postrojenja u stanju pripravnosti, ukupni trošak usluga pričuvnog kapaciteta koje pruža DONG Energy bio bi isti neovisno o tomu je li ugovoreno 400 MW ili 600 MW. To je potvrdilo dansko tijelo nadležno za tržišno natjecanje;

- (c) Energinet.dk ispitao je 2009. potencijalne dobavljače pričuvnog kapaciteta na području DK2 te zaključio da bi se od operatora koji nisu DONG Energy moglo nabaviti najviše 150 MW. Energinet.dk naveo je da ne bi bilo moguće na području DK2 ugovoriti pričuveni kapacitet od 600 MW bez uključivanja poduzetnika DONG Energy, a trošak pružanja pričuvene električne energije na području DK2 kombinacijom pričuva poduzetnika DONG Energy i drugih izvora bio bi veći od troška nabave tih usluga samo od poduzetnika DONG Energy;
- (d) barem kad je riječ o uslugama crnog starta, koje podrazumijevaju da elektrana mora moći početi proizvoditi električnu energiju neovisno o energiji iz mreže za prijenos električne energije, ne bi bilo moguće kupiti pričuvenu električnu energiju na području DK1 radi upotrebe na području DK2 jer usluga crnog starta zahtijeva da je elektrana koja isporučuje energiju izravno povezana s elektranom koju je potrebno ponovno pokrenuti;
- (e) Energinet.dk dogovorio je cijenu s poduzetnikom DONG Energy koja je pokrivala troškove poduzetnika DONG Energy uvećane za dobit od [1–7] %.
- (39) Danska je dostavila i primjedbe poduzetnika Energinet.dk na odluku o uspostavi pričuvnog kapaciteta poveznice preko Velikog Belta između područja DK2 i DK1. Energinet.dk objasnio je da bi bez uspostave pričuvnog kapaciteta poveznice preko Velikog Belta bilo nužno ugovoriti pričuveni kapacitet od 600 MW na području DK1 i na području DK2, odnosno ukupno 1 200 MW. Uspostavom pričuva ukupan potrebni kapacitet mogao bi se smanjiti na 900 MW.
- (40) Kao odgovor na prijedlog BRD-a da bi se uspostava pričuva mogla organizirati na način da se električna energija prenosi s područja DK1 na područje DK2 umjesto s područja DK2 na područje DK1 Energinet.dk objasnio je da iz uspostave pričuva za prijenos s područja DK2 na područje DK1 proizlazi znatno manje narušavanje tržišta nego što bi to bio slučaj kad bi se uspostavile pričuve za prijenos električne energije u suprotnom smjeru.
- (41) Energinet.dk dostavio je analizu kako bi dokazao da, s obzirom na općeniti višak kapaciteta dostupan na području DK1 u usporedbi s područjem DK2, niže cijene na području DK1 znače da se električna energija poveznicom preko Velikog Belta s područja DK1 na područje DK2 prenosi 72,7 % vremena, a s područja DK2 na područje DK1 16,7 % vremena. Zbog načina na koji je Energinet.dk organizirao uspostavu pričuva, kapacitet se stavljao u pričuve tek nakon zatvaranja tržišta za dan unaprijed i tek nakon što bi iz trgovanja za dan unaprijed bilo jasno da će se električna energija prenositi s područja DK2 na područje DK1. To znači da se uspostava pričuva provodila samo 16,7 % vremena. Prema tvrdnjama poduzetnika Energinet.dk, ako bi se primijenio alternativni model za uspostavu pričuvnog kapaciteta, neizbježno bi se povećao broj sati tijekom kojeg bi se uspostava pričuva morala provesti, zbog čega bi se povećalo narušavanje unutardnevnog tržišta jer bi sudionicima na tržištu za trgovanje bio dostupan manji kapacitet za prijenos.

5. OCJENA MJERE

- (42) U skladu s člankom 107. stavkom 1. Ugovora svaka potpora koju dodijeli država članica ili koja se dodjeljuje putem državnih sredstava u bilo kojem obliku koja narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj, nespojiva je s unutarnjim tržištem u mjeri u kojoj utječe na trgovinu među državama članicama. Svi uvjeti iz članka 107. stavka 1. Ugovora moraju biti ispunjeni kako bi se moglo utvrditi postojanje državne potpore u smislu tog članka.
- (43) Kao što je utvrđeno u prethodnoj uvodnoj izjavi 29., kad je riječ o postojanju državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora, službeni istražni postupak bio je usmjeren na to da se otkrije (a) jesu li postupci poduzetnika Energinet.dk u pogledu sklapanja ugovora s poduzetnikom DONG Energy pripisivi Danskoj i (b) je li na temelju ugovora o pričuвноj električnoj energiji koji su sklopili Energinet.dk i DONG Energy nastala prednost za DONG Energy ili je taj ugovor sklopljen u skladu s tržišnim uvjetima.

5.1. Postojanje državne potpore – državna sredstva

- (44) Da bi se mjera smatrala potporom u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora, mora biti izravno ili neizravno dodijeljena iz državnih sredstava.
- (45) U skladu sa sudskom praksom, sredstva nekog poduzetnika trebaju se smatrati državnim sredstvima ako država izvršavanjem svojeg prevladavajućeg utjecaja nad poduzetnikom može usmjeravati upotrebu njegovih sredstava ⁽⁴⁾.
- (46) Energinet.dk javno je poduzeće u stopostotnom vlasništvu Danske. S obzirom na položaj Danske kao jedinog dioničara i mogućnost da Danska izvršava utjecaj nad upotrebom financijskih sredstava poduzetnika Energinet.dk financijska sredstva poduzetnika Energinet.dk moraju se smatrati državnim sredstvima ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Predmet C-482/99, Francuska Republika protiv Komisije (Stardust Marine), [2002.] ECR I-4397., točka 38.

⁽⁵⁾ Predmet C-278/00, Helenska Republika protiv Komisije, [2004.] ECR I-3997., točka 54.

5.2. Postojanje državne potpore – pripisivost

- (47) Komisija je u svojoj odluci o pokretanju postupka izrazila sumnje u pogledu toga može li se ugovor koji su sklopili Energinet.dk i DONG Energy pripisati državi.
- (48) U predmetu *Stardust Marine* ⁽⁶⁾ Sud je istaknuo da se, čak i ako je država u položaju u kojem može kontrolirati javno poduzeće i izvršavati prevladavajući utjecaj nad njegovim poslovanjem, stvarno izvršenje te kontrole za konkretnu mjeru ne može automatski pretpostaviti. Osim toga, potrebno je ispitati mora li se javna tijela smatrati uključenima, na bilo koji način, u donošenje predmetne mjere. Sud je priznao da možda neće uvijek biti moguće u konkretnom slučaju dokazati da su mjere koje je provelo takvo poduzeće doista donesene na temelju uputa javnih tijela. Stoga je utvrdio određene pokazatelje na temelju kojih se može ocijeniti pripisivost, uključujući sljedeće (popis nije konačan ni obvezujući):
- (a) mjeru u kojoj javno poduzeće (u ovom slučaju Energinet.dk) može donijeti odluku ne uzimajući u obzir zahtjeve javnih tijela;
 - (b) mjeru u kojoj javno poduzeće (u ovom slučaju Energinet.dk) mora uzimati u obzir upute (smjernice) koje mu daju tijela;
 - (c) mjeru u kojoj je javno poduzeće (u ovom slučaju Energinet.dk) integrirano u strukture javne uprave;
 - (d) prirodu djelatnosti i njihovo obavljanje na tržištu u uobičajenim uvjetima tržišnog natjecanja s privatnim subjektima;
 - (e) pravni status javnog poduzeća (u ovom slučaju Energinet.dk) s obzirom na to podliježe li javnom pravu ili redovnom pravu trgovačkih društava;
 - (f) intenzitet nadzora javnog tijela nad odlukama koje donosi javno poduzeće (u ovom slučaju Energinet.dk).
- (49) Komisiji nisu dostavljeni nikakvi dokazi na temelju kojih bi se zaključilo da je Danska bila uključena u planiranje i pregovore povezane s ugovorom koji je Energinet.dk sklopio s poduzetnikom DONG Energy ni u odobrenje tog ugovora. Stoga bi, kao što je utvrđeno u predmetu *Stardust Marine*, pripisivost trebalo ocijeniti na temelju bilo kakvih konkretnih pokazatelja uključenosti države u sklapanje ugovora. To je dodatno utvrđeno u predmetu *SACE*, u kojem je Opći sud naveo da bi se dokaz takve uključenosti mogao dobiti na temelju „dovoljno točnih i usklađenih indicija o stvarnom utjecaju ili kontroli države” ⁽⁷⁾.
- (50) Energinet.dk ustrojen je kao neovisno javno poduzeće i nije uključen u uobičajene strukture javne uprave. Energinet.dk ne podliježe redovnom pravu trgovačkih društava, nego se na njega primjenjuje Zakon o poduzetniku Energinet.dk i njime se upravlja na temelju statuta društva. Neovisnost poduzetnika Energinet.dk odražava se u njegovu statutu, u skladu s kojim je Energinet.dk neovisan pravni subjekt koji svoje djelatnosti obavlja bez odgovornosti Danske. Nadalje, imovina poduzetnika Energinet.dk odvojena je od imovine Danske, a Energinet.dk upravlja vlastitim sredstvima za ulaganje i poslovanje u utvrđenom okviru.
- (51) Struktura upravljanja poduzetnika Energinet.dk sastoji se od nadzornog i izvršnog odbora. Danski ministar klime, energetike i graditeljstva imenuje od osam od jedanaest članova nadzornog odbora, uključujući predsjednika. Dva od osam članova koje je imenovao ministar moraju se imenovati na temelju preporuke sektora električne energije. Od članova nadzornog odbora zahtijeva se da imenuju stručni izvršni odbor, koji je podređen nadzornom odboru. Pravo imenovanja članova nadzornog odbora znači da ministar ima utjecaj nad općim poslovanjem poduzetnika Energinet.dk. Međutim, činjenica da država ima utjecaj nad njegovim općim poslovanjem odraz je njezina vlasništva i sama po sebi ne upućuje na uključenost države u bilo koju konkretnu mjeru koju donese Energinet.dk. To je potvrdio Opći sud u predmetu *SACE*, u kojem je, nakon što je primijetio da to što je Italija odabrala upravni odbor upućuje na posebnu poveznicu s javnim tijelima, Sud naveo da „te organizacijske veze [...] nisu dovoljne da se samo njima dokaže konkretna uključenost države u donošenje spornih mjera” ⁽⁸⁾.

⁽⁶⁾ Predmet C-482/99, Francuska Republika protiv Komisije (*Stardust Marine*), [2002.] ECR I-4397., točka 52.

⁽⁷⁾ Predmet T-305/13, *SACE i Sace BT* protiv Komisije, EU:T:2015:435, točka 51.

⁽⁸⁾ Predmet T-305/13, *SACE i Sace BT* protiv Komisije, EU:T:2015:435, točka 63.

- (52) Danska tvrdi da se pravo ministra da imenuje članove odbora ne temelji na namjeri da se upravlja stvarnim ugovorima koje je potpisao Energinet.dk. Danska je objasnila i da članak 9. statuta poduzetnika Energinet.dk, u kojem su utvrđene zadaće nadzornog odbora, u cijelosti uključuje članak 115. danskog Zakona o društvima s ograničenom odgovornošću, u kojem su definirane zadaće nadzornih odbora u takvim društvima. Poveznica s redovnim pravom trgovačkih društava izričito je prepoznata u pripremnim radovima za Zakon o poduzetniku Energinet.dk, u kojima se navodi da „zadaće nadzornog odbora poduzetnika Energinet Danmark u osnovi odgovaraju općenitim uputama o raspodjeli odgovornosti i zadaća između nadzornog odbora i izvršnog odbora koje proizlaze iz Zakona o društvima s ograničenom odgovornošću”. Danska je objasnila i da je u praksi izvršni odbor, a ne nadzorni odbor, vodio pregovore o ugovoru s poduzetnikom DONG Energy.
- (53) Nadalje, Danska je navela da ministar klime, energije i graditeljstva nije bio uključen u odobravanje ugovora koji su sklopili Energinet.dk i DONG Energy ni u pregovore o tom ugovoru niti je bio obaviješten o razvoju pregovora. Iako je ministar ovlašten donositi odluke o svim aspektima poslovanja poduzetnika Energinet.dk, Danska je istaknula da ministar nikad nije iskoristio tu ovlast u pogledu konkretnih ugovora o pričuвної električnoj energiji koje je sklopio Energinet.dk. Danska navodi da je smisao te ovlasti osigurati da ministar može prema potrebi intervenirati kako bi osigurao da Energinet.dk djeluje u granicama zakona i da se njime upravlja na financijski održiv način. Ministar intervenira u odluke povezane s infrastrukturom nove mreže ili bitnim izmjenama infrastrukture postojeće mreže, no njegova ovlast ne podrazumijeva intervenciju u konkretne zadatke koje Energinet.dk preuzima (ni u ugovore koje potpiše) kako bi mogao izvršiti svoje pravne odgovornosti.
- (54) Suprotno onom što vrijedi za određene druge mjere koje provodi Energinet.dk i koje su utvrđene u danskom pravu ⁽⁹⁾, u danskom zakonodavstvu nisu utvrđene ni navedene smjernice za Energinet.dk povezane s nabavom pričuвної električne energije. Ne postoji javni propis ni izričito odobrenje odluka ili mjera za koje je Energinet.dk pravno odgovoran kad je riječ o pričuвної električnoj energiji. Osim toga, u zakonodavstvu nisu utvrđeni nikakvi uvjeti u pogledu sadržaja ugovora koje Energinet.dk može sklopiti kako bi ispunio svoje obveze na temelju prava.
- (55) Međutim, BRD je tvrdio da bi, s obzirom na to da se danskim zakonodavstvom zahtijeva da Danska agencija za energetiku prati i odobrava općenite poslovne „strateške planove” poduzetnika Energinet.dk, država u okviru svojeg odobravanja tih planova bila odobrila ugovor s poduzetnikom DONG Energy. U predmetu SACE Opći sud naveo je da činjenica da je javno tijelo odobrilo plan predviđenih djelatnosti javnog poduzeća može upućivati na to da to poduzeće ne izvršava svoje djelatnosti u uvjetima potpuno samostalnog upravljanja i da se stoga može smatrati da djeluje pod kontrolom javnih tijela, barem u pogledu donošenja važnih odluka ⁽¹⁰⁾. Međutim, suprotno situaciji u predmetu SACE, ugovor s poduzetnikom DONG Energy nikad nije bio uključen u strateške planove poduzetnika Energinet.dk (niti su to bili drugi ugovori o pričuвної električnoj energiji).
- (56) Danska je objasnila da je ugovor s poduzetnikom DONG Energy bio uključen u godišnje izvješće poduzetnika Energinet.dk za 2010., no nije se zahtijevalo nikakvo *ex ante* odobrenje države, a godišnje izvješće za 2010. dostavljeno je Ministarstvu klime, energije i graditeljstva tek u ožujku 2011., nakon što je ugovor sklopljen. Prvi tromjesečni sastanak ministarstva i nadzornog odbora poduzetnika Energinet.dk na kojem je ugovor spomenut održan je u ožujku 2011. U predmetu T-305/13 Opći sud potvrdio je da, s obzirom na to da se takav financijski i politički nadzor, s jedne strane, obavlja *a posteriori* te se, s druge strane, u bitnome odnosi na sve račune ili ukupnu djelatnost javnog poduzeća, to samo po sebi nije dovoljno da bi se pretpostavilo da su javna tijela konkretno unaprijed utjecala na donošenje odluka ⁽¹¹⁾.
- (57) Iako zahvaljujući tromjesečnim sastancima nadzornog odbora poduzetnika Energinet.dk i ministarstva te godišnjim izvješćima koja Energinet.dk podnosi svojem dioničaru država ima određenu kontrolu nad općom djelatnošću poduzetnika Energinet.dk, Danska je objasnila da je uključenost države ograničena na to da osigurava da Energinet.dk općenito poštuje svoje zakonske obveze. U skladu s ustaljenom sudskom praksom takva opća kontrola nije dovoljna za utvrđivanje pripisivosti sklapanja konkretnog ugovora državi ⁽¹²⁾.

⁽⁹⁾ Vidjeti, na primjer, predmete državne potpore 354/2008 – Izmjena programa „potpora ekološki prihvatljivoj proizvodnji električne energije” (N 602/2004), dodatak o električnoj energiji iz novih vjetroelektrana (SL C 143, 24.6.2009., str. 6.) i N 356/2008 – Izmjena programa „potpora ekološki prihvatljivoj proizvodnji električne energije” (N 602/2004), dodaci o električnoj energiji proizvedenoj iz bioplina (SL C 151, 3.7.2009., str. 16.).

⁽¹⁰⁾ Predmet T-305/13, SACE i Sace BT protiv Komisije, EU:T:2015:435, točka 76.

⁽¹¹⁾ Predmet T-305/13, SACE i Sace BT protiv Komisije, EU:T:2015:435, točka 73.

⁽¹²⁾ Vidjeti bilješku 6.

- (58) Kad je riječ o djelatnostima poduzetnika Energinet.dk, Zakonom o poduzetniku Energinet.dk od tog se poduzetnika zahtijeva da obavlja djelatnosti upravljanja sustavom i prijenosa električne energije te, među ostalim, djeluje kao neovisan operator sustava. Energinet.dk odgovoran je za sigurnost opskrbe, a u okviru tog zadatka mora održavati tehničku kvalitetu i ravnotežu u međusobno povezanom sustavu opskrbe električnom energijom te osigurati dovoljan kapacitet za proizvodnju u sustavu. To su uobičajene djelatnosti operatora prijenosnog sustava, koje su zbog svoje prirode često povezane s odgovornostima države, neovisno o načinu njihove organizacije.
- (59) Dio djelatnosti poduzetnika Energinet.dk koji se razmatra sklapanje je ugovora o pomoćnim uslugama. Nabavom pomoćnih usluga Energinet.dk sudjeluje na tržištu i bira pomoćne usluge koje pružaju dobavljači na tržištu. Stoga je moguće da se operator prijenosnog sustava bavi nabavom pomoćnih usluga i djeluje kao tržišni subjekt bez sudjelovanja države.
- (60) Podnositelj pritužbe tvrdio je da je Energinet.dk 2006. javno objavio da namjerava uspostaviti konkurentno tržište na području DK2, ali to poslije nije provedeno. Podnositelj pritužbe navodi da je to dokaz za uplitanje države u odluke poduzetnika Energinet.dk. Međutim, činjenica da Energinet.dk možda nije ostvario planove najavljene 2006. ne upućuje sama po sebi na sudjelovanje države u odlukama tog poduzetnika.
- (61) Podnositelj pritužbe tvrdio je i da odredbe u ugovoru koji su sklopili Energinet.dk i DONG Energy kojima se DONG Energy štiti od svih gubitaka u slučaju da DEA izmijeni ugovor upućuju na intervenciju DEA-e u odluke koje donosi Energinet.dk. Međutim, DEA se uopće ne spominje u ugovoru i u njemu se samo navodi sljedeće: „Ako dansko regulatorno tijelo za energetiku zatraži da jedna stranka ili obje stranke promijene uvjete ugovora... ugovor se prilagođava...”. Ugovor ne sadržava dokaze o tome da je država pregledala ili odobrila ugovor s poduzetnikom DONG Energy i Danska je navela da nije pregledala ni odobrila ugovor. Kao što je objašnjeno u uvodnoj izjavi 56., Danska nije *ex ante* pregledala, pratila ni odobrila ugovor i o njemu je obaviještena u godišnjem izvješću koje je Ministarstvu klime, energetike i graditeljstva dostavljeno tek u ožujku 2011., nakon što je ugovor potpisan.
- (62) Kad je riječ o općenitijim pokazateljima uključenosti države, Komisija napominje da postoje pokazatelji koji upućuju na uključenost države, ali i oni koji upućuju na to da država nije uključena. Unatoč visokoj razini neovisnosti poduzetnika Energinet.dk Danska može izvršavati određeni utjecaj nad općim poslovanjem tog društva.
- (63) Međutim, s obzirom na zaključke iz uvodnih izjava 85. i 86. u pogledu toga je li na temelju mjera nastala prednost za DONG Energy i jesu li one činile državnu potporu nije potrebno zauzeti konačno stajalište o pitanju pripisivosti.

5.3. Postojanje potpore – prednost

- (64) Komisija je u svojoj odluci o pokretanju postupka izrazila i nesigurnost u pogledu toga je li u ugovoru koji su potpisali Energinet.dk i DONG Energy utvrđena uobičajena tržišna cijena za pružene usluge, a time i je li zbog njega nastala prednost za DONG Energy. S obzirom na pitanja koja je BRD postavio u pogledu uspostave pričuvnog kapaciteta poveznice preko Velikog Belta i ukupnog kapaciteta koji je Energinet.dk kupio od poduzetnika DONG Energy na području DK2 Komisija je ispitala potrebu za opsegom pomoćnih usluga koje je Energinet.dk kupio na području DK2, odluku poduzetnika Energinet.dk da s poduzetnikom DONG Energy pregovara o isporuci potrebnih usluga i cijenu koja je naposljetku plaćena poduzetniku DONG Energy za te usluge.

5.3.1. Potreba za opsegom pomoćnih usluga koje je Energinet.dk kupio na području DK2

- (65) Kao što je objašnjeno u uvodnim izjavama 19., 20., 21. i 41., poduzetniku Energinet.dk bile su potrebne pomoćne usluge u opsegu od 600 MW na području DK2 na temelju uspostave pričuvnog kapaciteta poveznice preko Velikog Belta radi prijenosa pomoćnih usluga između područja DK1 i DK2, čime se namjeravalo smanjiti ukupnu potrebu za pomoćnim uslugama u Danskoj i istodobno ograničiti uplitanje u komercijalne transakcije između područja DK1 i područja DK2. BRD je tvrdio da je opseg ugovora sklopljenog s poduzetnikom DONG Energy bio posljedica odluke poduzetnika Energinet.dk da uspostavi pričuvni kapacitet poveznice preko Velikog Belta radi prijenosa električne energije s područja DK2 na područje DK1, koju je Danska odobrila kao dio zahtjeva za izgradnju poveznice. BRD je tvrdio i da se uspostava pričuva mogla provesti i u suprotnom smjeru (radi prijenosa električne energije s područja DK1 na područje DK2) ili u oba smjera te da bi se time smanjio trošak pomoćnih usluga jer bi se povećalo tržišno natjecanje.

- (66) Međutim, općenita je svrha ulaganja u poveznicu bila poboljšati funkcioniranje tržišta i ograničiti mogućnost da sudionici na tržištu primijene tržišnu snagu zbog ograničenja prijenosa ⁽¹³⁾. Mogućnost optimizacije upotrebe pomoćnih usluga bila je samo jedna od brojnih koristi ulaganja u poveznicu preko Velikog Belta koje je Danska očekivala. Kao što je Danska potvrdila, mogućnost dijeljenja usluga pričuvnog kapaciteta između područja DK1 i DK2 nije bila odlučujući čimbenik u vladinoj odluci da odobri izgradnju poveznice preko Velikog Belta, a mogućnost dijeljenja usluga pričuvnog kapaciteta nije izravno spomenuta u vladinu odobrenju projekta.
- (67) Iz dokaza koje je dostavila Danska proizlazi da bi provedba uspostave pričuva u suprotnom smjeru prouzročila mnogo češće narušavanje unutardnevnog tržišta zbog ravnoteže ponude i potražnje na područjima DK1 i DK2 te činjenice da se električna energija tijekom 72,7 % vremena prenosi s područja DK1 na DK2. Budući da je Danska dokazala da se moglo očekivati da će se uspostavom pričuva u suprotnom smjeru ili u oba smjera povećati razina narušavanja tržišta koje proizlazi iz uspostave pričuvnog kapaciteta poveznice preko Velikog Belta, Komisija odbija argument podnositelja pritužbe da je Energinet.dk trebao provesti uspostavu pričuvnog kapaciteta poveznice preko Velikog Belta u suprotnom smjeru ili u oba smjera.
- (68) Nakon što je potvrđena uspostava pričuvnog kapaciteta, mogli su se utvrditi zahtjevi za pomoćne usluge na područjima DK1 i DK2. U okviru uspostave pričuvnog kapaciteta provedene od 2010. do 2012. poduzetniku Energinet.dk bile su potrebne pomoćne usluge u opsegu od 600 MW na području DK2. Potreba za kapacitetom na području DK2 nije se promijenila otkazivanjem programa uspostave pričuvnog kapaciteta poveznice preko Velikog Belta.

5.3.2. Odluka poduzetnika Energinet.dk da pregovara s poduzetnikom DONG Energy o opskrbi potrebnim uslugama

- (69) Prije pokretanja pregovora s poduzetnikom DONG Energy poduzetnik Energinet.dk naručio je 2009. studiju tržišta kako bi utvrdio mogućnosti za zadovoljavanje utvrđene potrebe za pričuvnom električnom energijom na području DK2. Iz rezultata studije tržišta koju je Energinet.dk dao provesti 2009. proizlazi da se pomoćne usluge u opsegu od 600 MW koje su bile potrebne na području DK2 nisu mogle nabaviti, a da se barem dio kapaciteta ne kupi od poduzetnika DONG Energy. U studiji je zaključeno da je „u dovoljnoj mjeri jasno da elektrane Kyndby imaju apsolutno ključnu važnost za situaciju u pogledu pričuva u istočnoj Danskoj, i to samo zbog svoje veličine”.
- (70) Konkretnije, očekivalo se da će pomoćne usluge koje se moglo nabaviti od dobavljača koji nisu DONG Energy biti dostupne samo po relativno visokoj cijeni. U izvješću se, na primjer, spominju razgovori s pružateljima usluga razvoja, od kojih je jedan ponudio da će izgraditi novu elektranu od 150 MW po cijeni od 65 000 DKK/MW mjesečno za trogodišnji ugovor, a drugi je ponudio da će izgraditi novu elektranu od 50 MW po cijeni od 50 000 DKK/MW mjesečno za trogodišnji ugovor.
- (71) BRD je tvrdio da bi 300 MW mogli isporučivati dobavljači s područja DK2 koji nisu DONG Energy, ali nije dostavio dokaze za to da bi se preostali kapacitet od 300 MW koji bi bio potreban uz tih 300 MW mogao osigurati na drugi način osim nabavom kapaciteta od poduzetnika DONG Energy ili drukčijom uspostavom pričuvnog kapaciteta poveznice preko Velikog Belta.
- (72) Osim što je dostavila studiju poduzetnika Energinet.dk iz 2009., Danska je objasnila da, iako se oko 300 MW novog kapaciteta moglo osigurati na području DK2, taj kapacitet nije bio dostupan na tržištu u trenutku sklapanja ugovora s poduzetnikom DONG Energy i za njegovu uspostavu bilo bi potrebno čak pet godina. Čak i da je taj kapacitet od 300 MW bio dostupan na tržištu u trenutku sklapanja ugovora s poduzetnikom DONG Energy, ne bi bilo moguće osigurati ukupni kapacitet od 600 MW potreban na području DK2 bez nabave kapaciteta od poduzetnika DONG Energy.
- (73) Stoga Komisija na temelju dostavljenih dokaza zaključuje da bi postojala potreba za kupnjom pomoćnih usluga od poduzetnika DONG Energy kako bi se osigurala ukupna potrebna količina pomoćnih usluga na području DK2. Međutim, i dalje je potrebno ispitati jesu li poduzetniku Energinet.dk možda bili dostupni alternativni izvori pomoćnih usluga po boljoj cijeni od cijene plaćene poduzetniku DONG Energy za sve pomoćne usluge.

5.3.3. Konačna cijena plaćena poduzetniku DONG Energy za pomoćne usluge na području DK2

- (74) Energinet.dk kupio je pomoćne usluge u opsegu od 675 MW od poduzetnika DONG Energy na području DK2. Ako se uzme u obzir izuzeće od obveze isporuke za potrebe održavanja, u prosjeku je 600 MW pomoćnih usluga trebalo biti dostupno tijekom petogodišnjeg trajanja ugovora. Danska je dostavila dokumente poduzetnika Energinet.dk u kojima se objašnjava da je kapacitet dobiven iz elektrana Kyndby i Masnedø bio dostupan samo po utvrđenoj cijeni, neovisno o kupljenoj količini kapaciteta.

⁽¹³⁾ „Energetska strategija za 2025.” danskog Ministarstva prometa i energetike iz lipnja 2005.

- (75) Iz dokumenata koje je dostavila Danska vidjeti se da je Energinet.dk tijekom pregovora s poduzetnikom DONG Energy tvrdio da bi se troškovi trebali razmjerno smanjiti ako se nabavi 600 MW kapaciteta umjesto 675 MW koje je Energinet.dk naposljetku ugovorio. Međutim, DONG Energy nije pristao na smanjenje zbog visokih fiksnih troškova povezanih sa stavljanjem kapaciteta za pomoćne usluge na raspolaganje, koji se ne bi promijenili da se ugovorio manji kapacitet.
- (76) U skladu s ugovorom DONG Energy primio je maksimalni iznos od 957 481 000 DKK, uključujući dodatnu naknadu zbog povećanja poreza na NO_x. To odgovara iznosu od 24 178 DKK/MW mjesečno za 660 MW pomoćnih usluga (kapacitet dostupan nakon što se uzme u obzir izuzeće od obveze isporuke za potrebe održavanja). Ako se izračun provodi na temelju potrebe poduzetnika Energinet.dk za kapacitetom od 600 MW, dobije se cijena od 26 597 DKK/MW mjesečno.
- (77) Iz informacija koje je dostavio DONG Energy proizlazi da je cijena plaćena za pomoćne usluge na području DK2 bila niža od cijene koju operatori prijenosnih sustava u Irskoj i Velikoj Britaniji plaćaju za slične usluge. Komisija smatra da se britanske i irske cijene ne mogu smatrati odgovarajućom referentnom vrijednošću za ocjenu cijene plaćene poduzetniku DONG Energy jer postoji nekoliko mogućih razloga zbog kojih se cijene pomoćnih usluga mogu znatno razlikovati na različitim tržištima, na primjer ovisno o razini lokalne ponude i potražnje te posebnim lokalnim mehanizmima ugovaranja pomoćnih usluga, a DONG Energy nije dokazao relevantnost cijena u Velikoj Britaniji i Irskoj niti je dostavio odgovarajuću referentnu vrijednost za ocjenu tržišne razine ugovorene cijene.
- (78) Nadalje, DONG Energy pokazao je da je cijena koju je primio bila niža od cijena plaćenih 2007. za pomoćne usluge na području DK1. Međutim, kao što je naveo BRD, cijena koju je DONG Energy primio bila je znatno viša od cijena plaćenih 2011. za pomoćne usluge na području DK1. Moguće je da su cijene na području DK1 za 2011. snižene nakon prelaska s dražbi na tržištu pričuva za mjesec unaprijed na dražbe na tržištu pričuva za dan unaprijed provedenog 2007., čime je povećano tržišno natjecanje u nabavi pomoćnih usluga. Osim toga, možda je situacija u pogledu ponude i potražnje drukčija na području DK1 u usporedbi s područjem DK2. Komisija stoga smatra da se ni cijena za 2007. na području DK1 ni cijena za 2011. na području DK1 ne bi trebale smatrati odgovarajućom referentnom vrijednošću za ocjenu cijene plaćene poduzetniku DONG Energy za pomoćne usluge na području DK2 u razdoblju od 2011. do 2015.
- (79) BRD je tvrdio da se kapacitet pomoćnih usluga od 300 MW za koji je BRD tvrdio da se mogao nabaviti na području DK2 od dobavljača koji nisu DONG Energy mogao nabaviti za iznos od 450 do 750 milijuna DKK. To odgovara cijeni od 25 000 do 41 667 DKK/MW mjesečno, iz čega proizlazi da bi ukupno gledajući troškovi za tih 300 MW bili veći od troškova za 300 MW kapaciteta koji je Energinet.dk ugovorio s poduzetnikom DONG Energy, koji su iznosili 26 597 DKK/MW mjesečno (za 600 MW).
- (80) Nadalje, iako je Danska objasnila da se kapaciteti možda nisu mogli pravodobno osigurati od siječnja 2011., Komisija navodi da su u studiji poduzetnika Energinet.dk iz 2009. utvrđena dva potencijalna nova projekta od ukupno 200 MW koja su se mogla provesti da su za njih ponuđeni trogodišnji ugovori s poduzetnikom Energinet.dk. Ako se troškovi izračunaju za razdoblje od pet godina umjesto tri godine, uz pretpostavku da se plaća puna cijena navedena za trogodišnje ugovore raspodijeljena na pet godina (iako su se troškovi možda povećali zbog duljeg razdoblja u kojem su nastajali fiksni troškovi koje bi trebalo vratiti), 150 MW možda se moglo dobiti za 39 000 DKK/MW mjesečno, a još 50 MW za 30 000 DKK/MW mjesečno. Oba ta okvirna troška viša su od cijene koju je Energinet.dk platio poduzetniku DONG Energy.
- (81) Konačno, BRD je tvrdio i da kazne za izostanak isporuke utvrđene u ugovoru s poduzetnikom DONG Energy možda nisu bile dovoljne kako bi se pokrili dodatni troškovi nastali za Energinet.dk pri nabavljanju alternativnih kapaciteta. Danska je objasnila da su kazne bile dovoljne: kazna određena poduzetniku DONG Energy 2014. iznosila je [50–70] DKK/MW i ugovoren je alternativni kapacitet po cijeni od 58 DKK/MW.
- (82) Ako se kao referentna vrijednost uzmu cijene koje su zahtijevali potencijalni alternativni dobavljači pomoćnih usluga koje su utvrdili BRD i Energinet.dk, Komisija navodi da su te cijene bile više od cijene plaćene poduzetniku DONG Energy. Stoga Komisija zaključuje da je Energinet.dk za potrebne pomoćne usluge na području DK2 ostvario konkurentnu cijenu, bolju od dostupnih alternativa.

5.3.4. Profitabilnost ugovora za DONG Energy

- (83) Osim toga, Komisija je razmotrila učinak postignute konkurentne cijene na povrat na temelju ugovora. S obzirom na položaj poduzetnika DONG Energy kao „ključnog” dobavljača pomoćnih usluga na području DK2, mogla je postojati mogućnost primjene tržišne snage u pregovorima s poduzetnikom Energinet.dk. Komisija je stoga istražila i mogućnost da je DONG Energy primio neopravdanu dobit na temelju svojeg tržišnog položaja.

- (84) Dokumenti koje je dostavila Danska upućuju na to da je na temelju konačnih dogovorenih cijena DONG Energy od ugovora o pomoćnim uslugama trebao ostvariti dobit od [1–7] %. Ta je stopa povrata uspoređena s povratom od državne obveznice, koja je mogla biti dostupna kao alternativno ulaganje. Prinos od petogodišnjih danskih državnih obveznica u prosincu 2010. u prosjeku je iznosio 2,13 %. S obzirom na rizike koje je DONG Energy snosio u pogledu osiguravanja pouzdanog rada elektrana koje pružaju pomoćne usluge Komisija zaključuje da razina dobiti od [1–7] % nije nerazumna kad se uzme u obzir povrat od petogodišnje državne obveznice od 2,13 %.

5.3.5. Zaključak

- (85) Energinet.dk proučio je situaciju na tržištu u pogledu opskrbe 2009. s namjerom da utvrdi sve mogućnosti za kupnju potrebnih pomoćnih usluga. Osim što je utvrđena moguća cijena ugovora s alternativnim dobavljačima koji nisu DONG Energy, studijom je potvrđeno da osim kapaciteta poduzetnika DONG Energy nisu bili dostupni dovoljni kapaciteti koji bi zadovoljili potrebe poduzetnika Energinet.dk. Tu je činjenicu potvrdio podnositelj pritužbe, s obzirom na to da BRD tvrdi da su drugi dobavljači osim poduzetnika DONG Energy mogli osigurati samo polovinu potrebnog kapaciteta. Svojim pregovorima s poduzetnikom DONG poduzetnik Energy Energinet.dk osigurao je cijenu nižu od referentnih cijena utvrđenih u studiji tržišta koju je naručio Energinet.dk i nižu od cijena po kojima bi se, prema navodima podnositelja pritužbe, mogla provesti potencijalna nova ulaganja od 300 MW na području DK2. Osim toga, Energinet.dk uspio je osigurati cijenu kojom je dobit poduzetnika DONG Energy ograničena na [1–7] %, što nije nerazumno.
- (86) Komisija stoga zaključuje da je Energinet.dk postupio kao razborit ulagatelj na tržištu i da ugovorom poduzetniku DONG Energy nije dana prednost koja bi se moglo smatrati potporom u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora.

6. ZAKLJUČAK

- (87) Komisija smatra da ugovor koji su sklopili Energinet.dk i DONG Energy ne čini državnu potporu jer ne ispunjava sve kumulativne uvjete iz članka 107. stavka 1. Ugovora,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Ugovor od 21. prosinca 2010. koji su sklopili Energinet.dk i DONG Energy ne čini potporu u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora.

Članak 2.

Ova je Odluka upućena Kraljevini Danskoj.

Sastavljeno u Bruxellesu 23. svibnja 2016.

Za Komisiju
Margrethe VESTAGER
Članica Komisije